

Balla D. Károly
ÚJ KANOSSZÁK
- négy felmentési kísérlet -

1. Fortélyos

Képzeld el magad rabruhában
a világ fortélyos felén,
ahol hideg vasra rá van
égve egy esdő bal tenyér.

Vagy gondold azt, hogy honleányok
imádják minden porcikád,
de rád rohan a gyilkos ámok,
és szörnyű vihar porzik át

a féltékenység tengerén. (Ha
bujja gubákon hemperegsz,
légy szorgosoknál bölcsebb léha,
de nem termi meg kendered,

amit búza elhalasztott.)
Vagy higgyed magad hindunak
s Buddha-mosollyal öless asszonyt,
ha elvakít az indulat.

Vagy légy kisgyerek, aki téged
hívott, hogy már végre ő legyél,
s mint gyilkoson a könnyű végzet,
úgy csüggjél anyád emléjén.

Vagy képzeld magad csendes rabnak
a világ fortélyos felén,
hol fojtani torkon ragadhat
egy félimányi jobb tenyér.

2. Vezérlő

Lehet már bárki, szállhat szárnyakon,
tárulkozzon, akár hálós ártalom,
mutasson bátran bármely arcot fel, midőn
mohó keze matat egy könnyű nőn.

Lehet már bárki önmaga. Ne félj,
ha úgy találja, túlon túl kevély
lehet e kényszerű szerep, amit
kiszabhat rá a „benned bíztam”- hit.

Lehet már Más is, játsszon, mint neked,
hisz egyre gyűlnek már a színterek
keze alá, akár okos alattvalók
kínálta harácsok, önkéntes adók.

Lehet már széteső és gyenge, tétova,
lessék csak mind, vajon mi módon és hova
vezet az egynek mondott hosszú út,
ha kények dűlják fel az elhagyott falut,

Övé lehet a város is, ahogy
a bölcsek bölcse most is térdre rogy,
ha frissen sült malasztra meghívod,
hogy kis kegyelmen térjen el a jog.

Lehet már bárki, sinre fekket bár,
a gyorsvonat egy méterre megáll -
és körbeveszik füstölgő ködök,
ha bösz bikája sír, mikor halálra döf. -

Lehet már bárki Más, ő, tenmagad,
midőn keze egy könnyű nőn matat,
mutathat képet, mondhat jóslatot,
szájába illik: „Vezéred vagyok!”.

3. Fölényes

Hogy megalázzon, miért is hagynád.
Fuss vele versenyt gátakon,
és esdve kérd a szűz madonnát,
hogya mentsen fel ha átoson

arcodon - akár a tébolyok -
a vérszomj kéjes képze.
Az indulásban már ott tolong
a nyert fölény, hát élj vele,

és végdöféssel adj kegyelmet,
ha érkezik a kínos éj,
hisz bűnöd alól úgyszólván felment
a sírra írt színekdoché:

„Mint sóvár, izlelt hamis vádat,
nyakára hurkolt bánatot,
s míg újra vesztek talált tárgyak,
már elszerették vérpadok.”

Miért is hagynád: megalázzon.
Kerülj fölénybe gáton át,
gyötörd halálra hosszú távon,
vezesd el barmát, asszonyát,

és várd, hogy éhek jönnek érte:
sakálok, kéjes kondorok,
s hogy fogyjon el a hús egésze,
amíg a föld majd ráforog.

S ha messzi kínját múltak mossák,
erényét fessed szépre itt:
elísszák majd az új kanosszák
a szűz madonna könnyeit.

4. Szomjas

Lehetne álmod indulatlan,
lehetnél mester szent guru,
de éjre tárul fel a katlan:
dohog a düh, mint hörghurut.

És tárul mind a medrek mélye,
és epe ömlik, ég fekély:
sürgesd a bosszút, még elérje
az elmenőt, s ha esdve kér,

ne osszál már kegyelmet,
ne szánjad, hogyha hosszan sír,
hisz bűnöd alól úgysis felment
a szögren fekvő bölcs fakír.

Amúgy sincs ír az üszkös sebre !
Míg élsz, már nem lehet tiéd
az elvetéltek bús szerelme,
amely a dicsfény ellen véd.

Te hős leszel. Csak annyi híja,
amíg a hírnév még kitár
pár zárt kaput, s a kéj lapítja
agygon az eldobott szitárt.

Lehetne álmod indulatlan,
hallgatnál reggel zen zenét,
de táltosoknak ina pattan,
felindul kanca és herélt,

s te szobrot állsz a hős szekéren,
megnyersz csatát és háborút -
nem lesz tied a bölcs szemérem:
nem leszel mester, szent guru.

Te hős vagy már, a szomjak hőse,
nem érzed már, mit rejt a lét
s a gyenge fű elég erős-e -
- s nem hallasz több szitárzenét.

Zsávolya Zoltán

KILLER LACI KEZDETEI

(Fejezet egy spirituális levélregényből)

Concordia sororum fratrumque bona est. Az ilyen duma rögtön általános érvényű, mottógyanús meglátásnak vehető az egész ízében, amit bár megerősíteni kimondottan nem akarok, kedves Péter bátyám, cáfolni sem igyekeznék túlzott eréllyel. Egyelőre legyen hát elég annyi, hogy ez volt az utolsó mondat, amelyet Killer Laci házi feladat gyanánt lefordított, mielőtt kivágták a bencés gimnáziumból.

Noha egyáltalán nem tudnék épkezláb és mindenre kiterjedő magyarázattal szolgálni arra nézvést, miért hozakodom elő ennek az állatnak a viselt dolgaival, gyanítom azért, hogy a személyes lenyűgözöttség állapota szolgál eljárásom alapjául, ami részemről egész ismerettségünket végigkísérte. Az az ajzottság ugyanis, amellyel ő élete folyamán egy bizonyos - a latin mondat által diszkréten, eltávolítottan jelzett - alapmotívum valóságát és délibábját hajszolni bírta, már önmagában meglehetősen csodálatra indíthatott iránta bárkit. Ráadásul a dolog természetéből következően nem csupán külsődleges behelyezkedés ez itt a kamerád testi-lelki mozgatórugói közé, hanem egyúttal a személyes érintettség szóbeli elszálló dokumentuma is, amelyet szenvedélyünk triviálisan természetes azonossága határoz meg. Rövid jelenettel kívánom érzékeltetni, közelebbről mire célozok.

Szilencium alatt egyszer, mikor, ugye, elvileg a leckéinkkel foglalatostkodtunk a diákotthoni tanulószobában, tehát az egyik ilyen alkalommal, ahogy a közvetlenül mellettem ülő Killer Laci megszokott nagyvonalú intésével jelezte: átadhatom neki a kidolgozott

matekpéldákat, valamint az orosz fogalmazást, szóval egyszer nagy kegyesen oda is kummantott nekem valamit, mégpedig a kérdést, hogy tudom-e, mi a fontos. „Mi?!”, morogtam halkán és bosszúsan a fogam között, mert tudtam, hogy önérzetesen megköveteli a figyelmet, viszont a minden mozgásra, beszédre hisztérikusan reagáló felügyelő atyát sem akartam ingerelni. Vigyorgó felsőbbbséggel súgta: „Hát az, hogy a pina bozontos...”

Biztosra vettem, hogy szavaiba dicsekvés vegyül; a tét - tizenöt évesen - mi lehetett volna: az, hogy kinek volt már nője, kinek nem. Többen állítottunk magunkról ilyen jellegű fegyvertényt, de titokban kizárólag az ő szavait vettük többé-kevésbé készpénznek egyelőre, és titokban azt is logikusnak tartottuk, mennyire nem hisz ő nekünk, mint-hogy - az övétől eltekintve - mi magunk is kételkedve fogadtuk egymás nagyolónak tartott híreit azokban a hetekben. Október végén aztán, amikor kiváló barátom nem volt már a nála is jelesebb Alma Mater növendéke, amikor szinte illegálisan tartottam csak vele a kapcsolatot, nemcsak sokszorosán megbizonyosodtam e téren véghezvitt komoly cselekményeinek hitelességéről, hanem közreműködésének köszönhetően én magam is átléptem a kérkedően üres idealizmusból a hallgatagságában vaskos realizmusba.

Szép, napos, kellemes, hosszú őszi uralkodott 1982 szeptember-októberében. Azért fontos az akkori légkört, hangulatot elképzelni, mert lényegében mindkettőnk szellemi genezisével ezzel az időszakkal